

Tagasihoidlik täht Arvo Pärt särab Ameerika südames

Looja pole üksnes see, kes muusika kirjutab, vaid ka see, kes seda kuulab, tegi Arvo Pärt kummarduse oma austajatele.

Helilooja Arvo Pärdi esimesel USA pealinnas Washingtoni külastusel võttis publik teda vastu kui staari. „Ma olen väga liigutatud,” kinnitas Pärt pärast esimest kontserti, kui hetkeks fännide piiramisrõngast vabanes.

Juba enne esimese Kennedy keskuses toimunud kontserdi algust oli selge, et sellest saab maagiline elamus.

Terve 2400-kohaline saal tõusis püsti ja hakkas aplodeerima, niipea kui sissejuhatavas sõnavõtus mainiti, et helilooja ise viib kohal. Hetkel, kui Arvo Pärt käega tervituseks viipas, publik lausa hõiskas.

Kontserdi korraldajad mainisid, et algul ei pidanud Pärt ka pärast kontserdi lõppu lavale ilmuma, kuid publiku kestvate ovatsioonide tõttu muudeti plaani. Pärti liigutas publiku reaktsioon pisarateni ja ta kummardas korduvalt, käsi südame kohal, andes nõnda mõista oma tänuikkust.

Läbivad üllivõrdsed

„See on tohutu, enneolematu! Ma ei ole Ameerikas varem midagi sellist näinud,” sõnas Nicolas Reeves, üks Pärdi USA-sse kontserdireisile toomise algatajaid. Olles ka ise helilooja, on Reeves käinud paljudel klassikalise muusika kontsertidel ja harjunud nägema, et publik reageerib

– PÄRDIST

Ta ei otsi populaarsust, ta on häbelik ja see paneb inimesi teda isegi rohkem armastama, sest nad tunnevad, et ta on siiras ja et ta on päris.

helilooja lavale ilmumisele üsna leigelt. „Ma teadsin sügaval sisimas, et kui Arvo Pärt tuleb Ameerikasse, siis teda saadab edu,” rõõmustas Reeves.

Eesti Washingtoni suursaadik Marina Kaljurand võttis Pärdi pealinnakülaluse väga tabavalt kokku: „Ta tuli, nägi, vallutas. Mitte maa, vaid südamed.” Just nimelt tänu Kaljuranna ja teiste saatkonna töötajate pingutustele said Washingtoni elanikud ja mujalt kokku sõitnud Pärdi muusika austajad Kennedy keskuse kontserti nautida täiesti tasuta.

Isegi Washington Posti klassikalise muusika kriitiku Anne Midgette'i tavaliselt halastamatult karm sulg leebus: „Ei

juhtu iga päev, et publik saab kuulata sellise tugeva muusika nii oivalist esitust,” tunnustas kriitik Eesti filharmoonia kammerkoori ja Tallinna kammerorkestri esitust ning Tõnu Kaljuste dirigeerimist.

Pärt sõnas pärast kontserdi talle omasel tagasihoidlikul moel, et ta ei mõtle sellele, kui kuulus ta on. Endast rääkimise asemel kiitis ta lauljaid ja pillimehi: „Mul on väga hea meel, et meie kõige paremad muusikud olid täna siin, sellisel laval.”

Pärt ütles, et see õhtu oli haruldane ja loominguine ning mitte ainult laval esinenud loojate jaoks. „Mul on niisugune tunne, et mitte need ei ole loojad, kes kirjutavad muusikat ja seda esitavad, vaid ka inimesed, kes seda kuulavad ja kes selle suure ürituse üldse korraldasid,” tunnustas maestro kõiki, kes kontserdi toimumisele kaasa aitasid.

„See oli meeletu ja südamelähedane töö paljudele inimestele. Ma olen väga liigutatud ja hindan seda äärmiselt kõrgelt. See on midagi niisugust, mis jääb meie kõigi jaoks, kes me siin selles osalesime. Aitäh!”

Elu muutev kogemus

Turnee jooksul võis kuulda Pärdi loomingu austajaid meenutamas, et nad mäle-

tavad selgelt hetki, mil kuulsid esimest korda Pärdi muusikat.

Nende seas on president Toomas Hendrik Ilves. President meenutas Kennedy keskuse kontserdil, kuidas ta 1984. aastal Kanadas autoga sõites pidi tee ääres seisma jääma, et raadiost kostvaid helisid tähelepanelikult kuulata. „Ma ei teadnud, mis see oli, aga see oli nii erinev sellest, mida ma varem kuulnud olin.” Suur oli Ilvese üllatus, kui saatetuht tutvustas muusika autorina Eestist pärit heliloojat „Arvo Perti”.

See, kuidas fännid Pärdist räägivad, võib esialgu tunduda liialdusena, sest nad väidavad tõsimeeli, et Pärdi muu-

sika kuulmine muutis nende elu. Kuid kui neid lugusid koguneb rohkem, jääb uskuma.

Dallase muusik ja kunstnik Robert Denton, kes sõitis üle kahe tuhande kilomeetri, et Pärdi kontserti kuulata, on üks selliseid andunud austajaid. Tänu Pärdi muusikale jättis ta seljataha 40-aastase kitarrimängijakarjääri ja pühendus uuesti maalimisele, mis oli vahepeal unarusse jäänud.

„Ma hakkasin jälle värvi lõuendile panema ja Pärdi muusikat kuulama. Sukeldusin tema muusikasse ning tundsin vabadust ja kunstiarbastust tagasi tulemas,” rääkis endine muusik. „Ma tunnen maestro Pärdi ja tema muusikaga väga tugevat sidet. Minu jaoks on ta üks kõige suuremaid inspireerijaid nii muusikas kui ka kunstis.”

Kontserdile tulles oli Dentonil kaasas suur mapp ja selle vahel esimene maal, mille ta Pärdi muusikast inspireerituna maal. Kontserdijärgsel vastuvõtul astus ta Pärdi juurde ja palus luba oma maali heliloojale näidata. Pärt vaatas maali, sirutas sõrme välja ja luges pildi peal kokku seitse rida. „Need on teie noodid, ütlesin ma maestrole ning ta naeratas ja noogutas,” kirjeldas endine muusik esmakordset kohtumist oma iidoliga.

Maali tagaküljele graveeris ta Pärdi-le pühenduse: „Täna, et armastate igat nooti.” Denton tunnistas, et ta ei suutnud vastu panna ja kallistas Pärti.

„Ma loodan, et see ei olnud ebaviisakas,” Denton unistab sellest, et tema maal ripuks Pärdi kodu seinal. See võib ka teoks saada, sest Eesti saatkond pakkus lahkelt abi maali Tallinnasse transportimiseks. „Tahtsin selle anda maestro Pärdi oma armastuse ja tänuikkuse sümbolina. Ja ma mõtlen seda tõsiselt,” lisas ta viimast lauset rõhutades, justkui kardaks, et pean teda natuke imelikuks.

Kunagi loodab Robert Denton valmis saada Pärdi muusikast inspireeritud maalisarja ja seda Eestisse näitama tulla.

Pärt kuulub popkultuuri

Nicolas Reeves nimetas Pärdi populaarsust omaette fenomeniks, mille saladus peitub selles, et helilooja muusika on leidnud tee tänapäeva meediaruumi: „Inimesed saavad tema muusikat nautida populaarsete kanalite, nagu filmide ja interneti kaudu. Tema muusikat mängi-

Eesti filharmoonia kammerkoori ja Tallinna kammerorkestri esitust

Muusikaarmastus vanusest ei küsi. Kahjuks ei tea toimetust, mida noor fänn Arvo Pärdivõttes ütles.

Täna õhtul Carnegie Hallis

Arvo Pärdi USA turnee järgmine tippüritus toimub täna õhtul New Yorgis Carnegie Hallis, kus Eesti filharmoonia kammerkoori ja Tallinna kammerorkester esitavad Tõnu Kaljuste dirigeerimisel Arvo Pärdi teoseid „Frates” (viulilolist Harry Traksmann), „Aadama itk”, „Cantus Benjamin Britteni mälestuseks” ja „Te Deum” ning „Salve Regina”.

Kuluarides sahitatakse, et Carnegie Halli väljamüüdud pileteid on endale soetanud ka mõned Hollywoodi filmistaarid ja maailmakuulsad lauljaid, kes on nimetanud Pärdi oma mõjutajaks. 2. juunil toimub New Yorgi Metropolitani kunstimuuseumi turnee viimane kontsert, kus Eesti filharmoonia kammerkoor annab a cappella kontserdi, esitades „Kanon pokajani”.

us Tõnu Kaljuste dirigeerimisel pälvis kiitust nii heliloojalt eneselt kui ka kohalikult muusikapressilt.

Nagu rokkstaar: tänapäeval saab inimese kuulsust määrata isikute arvu järgi, kes temast telefoniga pilte klõpsivad.

Fotod: Katrin Eliste

vad nii amatöörid kui ka professionaalid, seda kasutatakse igal pool.”

Pärdi kõige populaarsemateks teosteks peetakse „Spiegel im Spiegelit” ja „Für Alinet”, sest neid kasutatakse sadade YouTube'i vidcote taustamuusikana. „See tähendab, et Pärdi muusika esindab tegelikult tänapäeva kultuuri, ja kui ta lavale tuli, siis inimesed ülistasid midagi, mis resonanceeris nendega just nimelt

rohkem armastama, sest nad tunnevad, et ta on siiras ja et ta on päris.” Paljud Pärdi fännid, kes tunnevad tema muusikat tänu popkultuurile, ei pruugigi teada, et helilooja on kristlane ja kuulub õigeusu kirikusse. Pärdi Amccrika tuuri idee pärinebki nimelt kahelt mehelt New Yorgi Püha Vladimiri õigeusu teoloogia seminarist. Nicolas Reeves ja Peter Bouteneff kohtusid Pärdiva 2011. aastal Tal-

IGAÜHELE

Pärdi muusika kuulub kõigile. Kellelgi ei ole sellele erilist ligipääsu. See on kõigi jaoks. Ja ma usun, et see on heliloojale väga oluline.

„Need on teie noodid,” ütles Robert Denton Pärdiva tema loomingust inspireeritud maali kinkides.

praegu, mitte kauges minevikus,” tähendas Reeves.

Kõik klassikalise muusika heliloojad ei vaata oma populaarsusele alati hea pilguga. Näiteks helilooja György Ligeti häiris, et Stanley Kubrick kasutas oma filmis „2001: kosmose odüsseia” tema teost „Atmosfäärid”.

Reevesi arvates on paratamatu, et kui su muusika on nii populaarne, siis ei saa sul olla kontrolli selle üle, kuidas ülejäänud kultuur seda kasutab. „Minu arvates on meeldiv, et alati kasutatakse Pärdi muusikat lugupidavalt ja tähenduslikult. See ütleb tema muusika kohta väga palju.” Pärdi kui helilooja puhul äratab vaimustust, et ta on saanud kuulsaks ilma ise seda mingil moel püüdmata, rõhutas Reeves. „Ta ei otsi populaarsust, ta on häbelik ja see paneb inimesi teda isegi

linnas, et pakkuda heliloojale seminari audoktori tiitlit. Sellest kohtumisest alguse saanud mõte areneski järjest edasi suurejoonelise turneeeni välja.

Bouteneff leidis, et kuigi Pärdiva õigeusu taust ja enamik tema teoste tekste pärineb piiblist, ei ole tema muusika mõistmiseks vaja teada helilooja religioosset tausta. „Pärdiva muusikas on universaalne spirituaalsus, mida tajutakse hoolimata usutunnistusest,” sõnas Bouteneff. „Sa ei pea olema kristlane, sa ei pea olema ühtegi usku, et Pärdiva muusika sind liigutaks.” Ta arvas, et Pärdiva ei meeldiks, kui tema muusikat kasutatakse õigeusu reklaamimiseks. „Pärdiva muusika kuulub kõigile. Kellelgi ei ole sellele erilist ligipääsu. See on kõigi jaoks. Ja ma usun, et see on heliloojale väga oluline.”

Maitse Reval Café kohvikutes Eesti Ekspressi juubeli puhul šokolaadikooki.

Eesti Ekspress kingib iga šokolaadikooki ostjale 1 kuu tasuta digilehte.
www.revalcafe.ee

EESTI EKSPRESS 25